

Analiza rozwoju gospodarczego w świetle wybranych wpływów podatkowych w latach 2011–2015 na terenie województwa podkarpackiego

Łukasz Furman

Uniwersytet Rzeszowski
Wydział Ekonomii

Witold Furman

Uniwersytet Ekonomiczny
w Krakowie
Wydział Finansów

Abstrakt: W artykule skupiono się na zagadnieniu rozwoju gospodarczego w gospodarce lokalnej. Kreowanie rozwoju gospodarczego zależy od bardzo wielu czynników, w tym także podatkowych. System podatkowy ma przede wszystkim pobudzać konsumpcję oraz inwestycje i tym samym wpływać na aktywność podmiotów gospodarczych. Jednostki te poprzez swoją działalność przyczyniają się do rozwoju gospodarczego danego obszaru. Dane z zakresu wpływów podatkowych z: podatku dochodowego od osób prawnych, podatku dochodowego od osób fizycznych, podatku od towarów i usług pozwalają na ocenę rozwoju gospodarczego na danym terenie. W nawiązaniu do tej problematyki zebrano dane o wpływach podatkowych z wyżej wymienionych podatków w latach 2011–2015 na terenie województwa podkarpackiego oraz dokonano ich analizy. Badanie obejmowało wykorzystanie następujących wskaźników statystycznych: dochody z podatku dochodowego od osób fizycznych, od osób prawnych, od towarów i usług w poszczególnych powiatach na mieszkańca powiatu (w zł); dynamika wpływów podatku dochodowego od osób fizycznych, od osób prawnych oraz od towarów i usług w poszczególnych powiatach, jak również dochody z podatku dochodowego od osób prawnych i od osób fizycznych oraz od towarów i usług na mieszkańca powiatu w stosunku do średnich dochodów na mieszkańca w województwie podkarpackim (w %). Na podstawie przeprowadzonych badań sformułowano stosowne wnioski.

Słowa kluczowe: podatek, rozwój gospodarczy, województwo podkarpackie

1. Wprowadzenie

Z funkcjonowaniem gospodarki ściśle związane są podmioty gospodarcze, których działalność w bezpośredni sposób wpływa na rozwój gospodarczy. Z punktu widzenia zarządzania gospodarką bardzo ważna jest analiza rozwoju gospodarczego dla całego kraju, jak również w skali gospodarki lokalnej, na przykład na terenie danego województwa. W artykule zdecydowano się objąć badaniami tereny południowo-wschodniej Polski, które nie są tak bardzo rozwinięte

Korespondencja:
Łukasz Furman
Uniwersytet Rzeszowski
Wydział Ekonomii
Katedra Finansów
al. Rejtana 16c
35-959 Rzeszów, Poland
Tel +48 17 872 16 26
E-mail: lukef@wp.pl

jak Polska centralna czy zachodnia. Polska wschodnia próbuje jednak nadrobić stracony czas poprzez korzystanie z różnych programów unijnych, które pomagają odnawiać i budować nową infrastrukturę.

Celem niniejszego artykułu jest analiza i ocena rozwoju gospodarczego na terenie województwa podkarpackiego w latach 2011–2015 przez pryzmat wybranych wpływów podatkowych. W ramach prowadzonych badań sformułowano hipotezę badawczą, iż rozwój gospodarczy w województwie podkarpackim w latach 2011–2015 był silnie zdeterminowany przez wpływy podatkowe (PIT, CIT, VAT) oraz przestrzennie zróżnicowany.

Złożoność zagadnienia rozwoju gospodarczego wymagała w trakcie badania zastosowania wielu mierników do jego oceny. Na potrzeby przeprowadzenia analizy opracowano, a następnie posłużono się następującymi wskaźnikami:

- 1) dochody z podatku dochodowego od osób fizycznych w poszczególnych powiatach na mieszkańca powiatu (w zł);
- 2) dochody z podatku dochodowego od osób prawnych w poszczególnych powiatach na mieszkańca powiatu (w zł);
- 3) dochody z podatku od towarów i usług w poszczególnych powiatach na mieszkańca powiatu (w zł);
- 4) dynamika wpływów podatku dochodowego od osób fizycznych w poszczególnych powiatach;
- 5) dynamika wpływów podatku dochodowego od osób prawnych w poszczególnych powiatach;
- 6) dynamika wpływów podatku od towarów i usług w poszczególnych powiatach;
- 7) dochody z podatku dochodowego od osób prawnych na mieszkańca powiatu w stosunku do średnich dochodów na mieszkańca w województwie podkarpackim (w %);
- 8) dochody z podatku dochodowego od osób fizycznych na mieszkańca powiatu w stosunku do średnich dochodów na mieszkańca w województwie podkarpackim (w %);
- 9) dochody z podatku od towarów i usług na mieszkańca powiatu w stosunku do średnich dochodów na mieszkańca w województwie podkarpackim (w %).

Dane do analizy uzyskano od Izby Skarbowej w Rzeszowie na mocy Ustawy z dnia 6 września 2001 roku o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2001 r., nr 112, poz. 1198).

W artykule zastosowano następujące metody badawcze:

- studia literaturowe w zakresie podatków jako narzędzia polityki gospodarczej,
- wnioskowanie statystyczne na podstawie analizy danych statystycznych.

2. Podatek jako narzędzie polityki gospodarczej

Podatki w gospodarce są kategorią ekonomiczno-prawną i za ich pomocą finansowane są dobra publiczne i społeczne. Według Josepha E. Stiglitz podatków, w tym głównie dochodowe, wpływają na sposób funkcjonowania gospodarki poprzez ustalone oddziaływanie na alokację zasobów i skłonność do ponoszenia ryzyka (Stiglitz, 2013, s. 555). System podatkowy ma realizować w danym systemie gospodarczym określone funkcje. Państwo poprzez jego budowę może osiągać różne cele gospodarcze. Zapewnienie środków na realizację polityki państwa to istota nadrzędnej fiskalnej funkcji podatków. Podatki wypełniają również

funkcje pozafiskalne, które są realizowane za pośrednictwem struktury systemu podatkowego oraz poziomu opodatkowania. Wielu autorów uważa, że są czynnikiem rozwoju gospodarczego każdego państwa (Grycuk, 2010, s. 1–2).

Coraz częściej do wykonania diagnozy gospodarki wykorzystuje się różnego rodzaju wskaźniki, poza podstawowym produktem krajowym brutto. Ekonomiści poszukują coraz nowszych rozwiązań, które oddawałyby istotę stanu danej gospodarki, na przykład krajowej, lokalnej.

W 2008 roku we Francji rozpoczęła działalność Komisja do spraw Mierzenia Wydajności Ekonomicznej i Rozwoju Społecznego, której przewodniczył laureat Nagrody Nobla Joseph E. Stiglitz. Komisja wypracowała stanowisko, że istnieje konieczność modernizacji systemu pomiaru działalności ekonomicznej, tak aby lepiej oddawał zmiany w funkcjonowaniu współczesnych gospodarek. Nie należy posługiwać się dziś samym produktem krajowym brutto przy ocenie danej gospodarki, ale rozszerzać ją o inne współczynniki, na przykład o podatki (Kisiel, Marks-Bielska [red.], 2013, s. 44). W literaturze przedmiotu istnieje pogląd, iż niskie wpływy podatkowe uzyskane na danym obszarze powodują, że rozwój gospodarczy tych terenów będzie niski (Włudyka, Smaga, 2012, s. 193).

W literaturze przedmiotu spotykamy się z wieloma definicjami rozwoju gospodarczego. Autorzy nowej *Encyklopedii PWN* przez rozwój gospodarczy rozumieją ilościowe i strukturalne zmiany w gospodarce narodowej, które są następstwem wzrostu gospodarczego (Sztaba, 2004). Z kolei w *Encyklopedii Britannica* znajdujemy definicję, że rozwój gospodarczy jest procesem obejmującym zmiany ilościowe i jakościowe, w wyniku którego prymitywne gospodarki o niskim poziomie dochodu są przekształcane w gospodarki o wyższym poziomie dochodu (Myint, Krueger, 2011).

Ekonomiści prezentują wiele podejść do problemu budowy mierników rozwoju gospodarczego, a także rozwoju społeczno-gospodarczego. Dyskusja koncentruje się zwykle nie na problemie doboru najlepszych mierników, lecz na przyjęciu miernika syntetycznego. Opracowania naukowe najczęściej uznają za taki miernik wielkość dochodu narodowego na jednego mieszkańca (McGranahan, 1972, s. 16; Wydymus, 1984, s. 57).

Według Katarzyny Czaplickiej, aby zaistniał rozwój gospodarczy, konieczna jest nie tylko zmiana ilościowa (wzrost gospodarczy), ale również przekształcenia jakościowe gospodarki. Rozwój gospodarczy określa więc całościowe zmiany zachodzące w gospodarce w długim okresie (Bąkiewicz, Czaplicka, 2011, s. 77). Z kolei Mieczysław Nasiłowski przez rozwój gospodarczy rozumie, oprócz podstawowych składników wpływających na wzrost gospodarczy, także zmiany w trzech obszarach (Nasiłowski, 2004, s. 349):

- w strukturze rzeczowej – rosnący udział sektora usług oraz branż przemysłu opartych na wysokich technologiach i wykorzystującego kapitał wiedzy w strukturze produktu społecznego, a malejący – gałęzi schyłkowych, w szczególności przemysłu ciężkiego czy wydobywczego;
- w strukturze własnościowej – zwiększenie znaczenia sektora publicznego i komunalnego oraz wzrastająca rola korporacji międzynarodowych, które umożliwiają większy udział kraju w gospodarce światowej poddanej procesom globalizacyjnym;
- w strukturze instytucjonalnej – rozwój systemu bankowego, rynku finansowego, rynku pracy.

Z kolei Michał Gabriel Woźniak przyznaje, że aby mówić o rozwoju gospodarczym, należy oprócz zmian ilościowych analizować również zmiany jakościowe w strukturze społeczno-ekonomicznej kraju (Woźniak, 2008).

Na łamach niniejszego artykułu zostanie omówiony lokalny rozwój gospodarczy, który będzie dotyczył określonej części kraju, tj. powiatów województwa podkarpackiego.

3. Przestrzenny zakres badanego zjawiska

Ocena poziomu rozwoju gospodarczego w województwie podkarpackim zostanie uwidoczniona przez pryzmat podatków pobranych na tym terenie, co pozwoli na pewnego rodzaju studia diagnostyczne, które mają duże znaczenie dla określenia kierunku rozwoju poszczególnych powiatów.

W województwie podkarpackim istnieją struktury aparatu skarbowego, które zajmują się poborem należności publicznoprawnych w imieniu Skarbu Państwa. W każdym z powiatów funkcjonują urzędy skarbowe, którymi kieruje naczelnik urzędu skarbowego, działający jako organ podatkowy. Łącznie w całym województwie działają 23 urzędy skarbowe, z czego dwa w powiecie rzeszowskim (I i II Urząd Skarbowy w Rzeszowie oraz Podkarpacki Urząd Skarbowy), a pozostałe zlokalizowane w miastach będących siedzibą powiatu. Siedziby urzędów skarbowych w województwie podkarpackim zestawiono w tabeli 1.

Tabela 1. Siedziby naczelników urzędów skarbowych i terytorialny zasięg ich działania w województwie podkarpackim
(Table 1. Locations of the heads of tax offices and the territorial range of their activities in Podkarpackie Voivodeship)

Lp. (No.)	Nazwa i siedziba naczelnika urzędu skarbowego (Name and location of the head of tax office)	Terytorialny zasięg działania (Territorial range of activities)
1.	Naczelnik Urzędu Skarbowego w Brzozowie	powiat brzozowski obejmujący gminy: Brzozów, Domaradz, Dydnia, Haczów, Jasienica Rosielna, Nozdrzec
2.	Naczelnik Urzędu Skarbowego w Dębicy	powiat dębicki obejmujący: miasto Dębicę; gminy: Brzostek, Czarna, Dębica, Jodłowa, Pilzno, Żyraków
3.	Naczelnik Urzędu Skarbowego w Jarosławiu	powiat jarosławski obejmujący miasta: Jarosław, Radymno; gminy: Chłopice, Jarosław, Laszki, Pawłosiów, Pruchnik, Radymno, Rokietnica, Roźwienica, Wiązownica
4.	Naczelnik Urzędu Skarbowego w Jasle	powiat jasielski obejmujący: miasto Jasło; gminy: Brzyska, Dębowiec, Jasło, Kołaczyce, Krempna, Nowy Żmigród, Osiek Jasielski, Skołyszyn, Tarnowiec
5.	Naczelnik Urzędu Skarbowego w Kolbuszowej	powiat kolbuszowski obejmujący gminy: Cmolas, Dzikowiec, Kolbuszowa, Majdan Królewski, Niwiska, Raniszów
6.	Naczelnik Urzędu Skarbowego w Krośnie	miasto na prawach powiatu – Krosno powiat krośnieński obejmujący gminy: Chorkówka, Dukla, Iwonicz-Zdrój, Jedlicze, Korczyn, Krościenko Wyżne, Miejsce Piastowe, Rymanów, Wojaszówka

Lp. (No.)	Nazwa i siedziba naczelnika urzędu skarbowego (Name and location of the head of tax office)	Terytorialny zasięg działania (Territorial range of activities)
7.	Naczelnik Urzędu Skarbowego w Lesku	powiat leski obejmujący gminy: Baligród, Cisna, Lesko, Olszanica, Solina
8.	Naczelnik Urzędu Skarbowego w Leżajsku	powiat leżajski obejmujący: miasto Leżajsk; gminy: Grodzisko Dolne, Kuryłówka, Leżajsk, Nowa Sarzyna
9.	Naczelnik Urzędu Skarbowego w Lubaczowie	powiat lubaczowski obejmujący: miasto Lubaczów; gminy: Cieszanów, Horyniec-Zdrój, Lubaczów, Narol, Oleszyce, Stary Dzików, Wielkie Oczy
10.	Naczelnik Urzędu Skarbowego w Łańcucie	powiat łańcucki obejmujący: miasto Łańcut; gminy: Białobrzegi, Czarna, Łańcut, Markowa, Rakszawa, Żołynia
11.	Naczelnik Urzędu Skarbowego w Mielcu	powiat mielecki obejmujący: miasto Mielec; gminy: Borowa, Czermin, Gawłuszowice, Mielec, Padew Narodowa, Przeclaw, Radomyśl Wielki, Tuszów Narodowy, Wadowice Górne
12.	Naczelnik Urzędu Skarbowego w Nisku	powiat niżański obejmujący gminy: Harasiuki, Jarocin, Jeżowe, Krzeszów, Nisko, Rudnik nad Sanem, Ulanów
13.	Naczelnik Urzędu Skarbowego w Przemyślu	miasto na prawach powiatu – Przemyśl; powiat przemyski obejmujący gminy: Bircza, Dubiecko, Fredropol, Krasiczyn, Krzywczka, Medyka, Orły, Przemyśl, Stubno, Żurawica
14.	Naczelnik Urzędu Skarbowego w Przeworsku	powiat przeworski obejmujący: miasto Przeworsk; gminy: Adamówka, Gać, Jawornik Polski, Kańczuga, Przeworsk, Sieniawa, Tryńcza, Zarzecze
15.	Naczelnik Urzędu Skarbowego w Ropczycach	powiat ropczycko-śędziszowski obejmujący gminy: Iwierzyce, Ostrów, Ropczyce, Śędziszów Małopolski, Wielopole Skrzyńskie
16.	Naczelnik I Urzędu Skarbo- wego w Rzeszowie	część miasta na prawach powiatu – Rzeszów obejmująca część południową miasta; część powiatu rzeszowskiego obejmująca: miasto Dynów; gminy: Błażowa, Chmielnik, Dynów, Hyżne, Lubenia, Tyczyn
17.	Naczelnik II Urzędu Skarbowego w Rzeszowie	część miasta na prawach powiatu – Rzeszów obejmująca część północną miasta; część powiatu rzeszowskiego obejmująca gminy: Boguchwała, Głogów Małopolski, Kamień, Krasne, Sokółów Małopolski, Świlcza, Trzebownisko Terytorialne zasięgi działania Naczelnika I Urzędu Skarbowego w Rzeszowie i Naczelnika II Urzędu Skarbowego w Rzeszowie dzieli granica wyznaczona ulicami: Lwowską, al. Józefa Piłsudskiego, Krakowską. Ulice graniczne objęte są terytorialnym zasięgiem działania Naczelnika II Urzędu Skarbowego w Rzeszowie.

Lp. (No.)	Nazwa i siedziba naczelnika urzędu skarbowego (Name and location of the head of tax office)	Terytorialny zasięg działania (Territorial range of activities)
18.	Naczelnik Urzędu Skarbowego w Sanoku	powiat sanocki obejmujący: miasto Sanok; gminy: Besko, Bukowsko, Komańcza, Sanok, Tyrawa Wołoska, Zagórz, Zarszyn
19.	Naczelnik Urzędu Skarbowego w Stalowej Woli	powiat stalowowolski obejmujący: miasto Stalowa Wola; gminy: Bojanów, Pysznica, Radomyśl nad Sanem, Zaklików, Zaleszany
20.	Naczelnik Urzędu Skarbowego w Strzyżowie	powiat strzyżowski obejmujący gminy: Czudec, Frysztak, Niebylec, Strzyżów, Wiśniowa
21.	Naczelnik Urzędu Skarbowego w Tarnobrzegu	miasto na prawach powiatu – Tarnobrzeg; powiat tarnobrzeski obejmujący gminy: Baranów Sandomierski, Gorzyce, Grębów, Nowa Dęba
22.	Naczelnik Urzędu Skarbowego w Ustrzykach Dolnych	powiat bieszczadzki obejmujący gminy: Czarna, Lutowiska, Ustrzyki Dolne

Źródło: Rozporządzenie 2003.

Administracja podatkowa skupiona wokół urzędów skarbowych zajmuje się obsługą podatników zamieszkujących bądź posiadających siedzibę na terenach województwa podkarpackiego.

W przeprowadzonej analizie nie wzięto pod uwagę wpływów podatkowych generowanych przez podatników Podkarpackiego Urzędu Skarbowego. Terytorialny zasięg działania wyżej wymienionego urzędu nie uwzględnia kryterium przypisania dochodów podatkowych do danego powiatu, co stanowi pewien mankament badań, ponieważ analiza będzie się opierała w dużej mierze na małych i średnich przedsiębiorstwach. Brak danych o wpływach podatkowych z dużych przedsiębiorstw ograniczy analizę rozwoju gospodarczego województwa podkarpackiego.

4. Zróżnicowanie wewnętrzne rozwoju gospodarczego województwa podkarpackiego w aspekcie obciążenia podatkiem dochodowym od osób prawnych

W ramach tego rozdziału zostanie przedstawiona analiza na podstawie dochodów uzyskanych z podatku dochodowego od osób prawnych w latach 2011–2015 na terenie działalności poszczególnych urzędów skarbowych województwa podkarpackiego.

W tabeli 2 ujęto dochody uzyskane z wymienionego podatku. W skali całego województwa największy podatek zapłacili przedsiębiorcy będący osobami prawnymi w 2015 roku. Było to prawie 626 mln zł. Na początku analizowanego okresu, tj. w 2011 roku, wpłacono przeszło 575 mln zł. Zmiana w badanym okresie o przeszło 50 mln zł w dochodach świadczy o tym, iż osoby prawne przyczyniły się w znacznym stopniu do rozwoju gospodarczego. Po-

twierdzącą to dochody podatkowe uzyskiwane przez Podkarpacki Urząd Skarbowy. W roku 2011 uzyskano dochody na poziomie 473 mln zł, natomiast w 2015 roku było to już przeszło 515 mln zł. Warto również zwrócić uwagę, że bardzo dużą aktywnością wykazali się podatnicy II Urzędu Skarbowego w Rzeszowie. W roku 2009 wpłacili łącznie około 9,5 mln zł podatku. W roku 2015 była to już kwota 21 mln zł.

Tabela 2. Zrealizowane dochody z podatku dochodowego od osób prawnych w poszczególnych urzędach skarbowych województwa podkarpackiego w latach 2011–2015 (w zł)
(Table 2. Realized corporate income tax revenues in individual tax offices in Podkarpackie Voivodeship in the years 2011–2015 [in PLN])

Urząd skarbowy (Tax office)	Lata (Years)				
	2011	2012	2013	2014	2015
Brzozów	3 010 428,20	1 761 113,80	-592 073,00	919 342,00	798 704,57
Dębica	8 383 744,33	6 184 256,60	6 392 067,13	8 561 061,06	9 446 048,42
Jarosław	3 931 502,41	3 153 815,11	3 213 725,00	2 186 832,30	3 291 888,90
Jasło	3 879 609,74	3 086 528,00	3 302 171,20	3 929 762,38	6 368 053,70
Kolbuszowa	1 235 425,20	1 305 238,00	1 114 005,80	1 110 795,00	1 644 888,00
Krosno	8 668 949,66	6 067 806,86	6 334 507,75	7 259 361,25	7 565 168,88
Lesko	507 718,00	238 137,60	196 668,40	596 192,00	275 489,00
Leżajsk	1 177 565,00	1 590 742,00	1 353 590,00	2 011 433,03	3 408 729,97
Lubaczów	419 302,80	488 717,70	545 702,38	310 649,62	797 567,00
Łańcut	2 854 722,46	2 024 896,84	1 494 643,36	2 299 617,19	1 548 926,80
Mielec	16 218 901,35	5 259 358,45	9 590 632,47	6 716 172,50	8 487 003,50
Nisko	896 375,98	541 356,63	653 860,77	577 282,30	1 034 933,22
Przemysł	3 017 175,98	2 272 348,11	2 778 293,43	2 480 204,48	3 010 152,06
Przeworsk	2 112 131,78	1 452 656,91	1 451 163,93	2 214 429,83	3 425 971,67
Ropczyce	1 307 592,97	1 586 976,00	1 309 231,59	2 366 714,15	2 501 594,86
Rzeszów (I)	19 406 361,15	12 626 891,41	34 866 636,29	6 437 456,01	20 296 254,24
Rzeszów (II)	9 558 236,43	9 962 617,33	14 995 484,37	15 712 233,55	21 345 022,89
Rzeszów (Podkarpacki)	473 647 338,51	457 873 337,11	427 812 741,52	475 107 203,83	515 632 608,75
Sanok	2 519 434,90	3 479 882,07	3 189 392,08	2 122 433,33	2 851 038,50
Stalowa Wola	7 421 155,28	5 316 775,75	4 279 875,21	3 170 478,17	4 136 636,81
Strzyżów	282 809,27	408 390,84	843 435,97	1 267 181,92	1 478 358,69
Tarnobrzeg	4 962 264,45	2 623 645,52	3 604 801,96	4 520 600,80	7 115 449,32
Ustrzyki Dolne	199 673,00	407 568,30	504 514,40	180 038,00	321 698,00
Razem	575 618 418,85	529 713 056,94	529 235 072,01	552 057 474,70	626 782 187,75

Źródło: Izba Skarbowa w Rzeszowie, dane wewnętrzne.

W tabeli 3 zaprezentowano dochody z podatku dochodowego od osób prawnych na jednego mieszkańca danego powiatu. Z uwagi na brak dostępnych danych o liczbie ludności za 2015 rok w poszczególnych powiatach ograniczono wyliczenia do lat 2011–2014.

Tabela 3. Dochody z podatku dochodowego od osób prawnych w poszczególnych powiatach na mieszkańca powiatu w latach 2011–2014 (w zł)
(Table 3. Corporate income tax revenues in individual poviats per capita in the years 2011–2014 [in PLN])

Wyszczególnienie (Specification)	Lata (Years)			
	2011	2012	2013	2014
Brzozów	45,27	26,46	-8,93	13,88
Dębica	62,06	45,73	47,29	63,36
Jarosław	32,05	25,76	26,31	17,96
Jasło	33,51	26,69	28,62	34,12
Kolbuszowa	19,66	20,80	17,75	17,73
Krosno	54,45	38,12	39,81	45,66
Lesko	18,84	8,88	7,34	22,23
Leżajsk	16,77	22,69	19,34	28,79
Lubaczów	7,28	8,53	9,56	5,46
Łańcut	35,85	25,42	18,71	28,74
Mielec	119,10	38,59	70,31	49,27
Nisko	13,24	8,00	9,68	8,57
Przemyśl	21,78	16,43	20,15	18,04
Przeworsk	26,62	18,32	18,31	28,02
Ropczyce	17,87	21,63	17,80	32,12
Rzeszów	84,23	65,14	142,89	62,97
Sanok	26,20	36,13	33,19	22,15
Stalowa Wola	67,77	48,73	39,39	29,28
Strzyżów	4,54	6,56	13,58	20,47
Tarnobrzeg	48,22	25,57	35,29	44,41
Ustrzyki Dolne	8,92	18,30	22,72	8,13
Województwo	47,90	33,73	47,63	36,14

Źródło: obliczenia własne.

Z analizy danych przedstawionych w tabeli 3 wynika, że:

- największe dochody z podatku dochodowego od osób prawnych na mieszkańca (przewyższające średnią dla województwa) zostały uzyskane w powiatach, których siedziba znajduje się w Rzeszowie, Dębicy, Mielcu, Stalowej Woli, co świadczy o największym poziomie rozwoju gospodarczego tych terenów;

- na terenie powiatów: niżajskiego, lubaczowskiego, leskiego oraz bieszczadzkiego odnotowano najniższy wskaźnik, co wskazuje, że tereny te nie są w dużym stopniu zaktywizowane gospodarczo przez podatników podatku dochodowego od osób prawnych;
- powiaty bieszczadzki i leski oraz lubaczowski z uwagi na swe położenie z dala od głównych traktów komunikacyjnych, brak dużych jednostek gospodarczych, obecność byłych terenów pegeerowskich charakteryzują się najniższym rozwojem gospodarczym ocenianym przez pryzmat wpływów z podatku dochodowego od osób prawnych;
- ujemny wskaźnik w 2013 roku odnotowany w powiecie brzozowskim świadczy o tym, że generalnie przedsiębiorcy będący osobami prawnymi osiągnęli straty podatkowe, przez co urząd musiał zwracać wcześniej pobrane zaliczki na podatek dochodowy.

Tabela 4. Dynamika wpływów podatku dochodowego od osób prawnych w poszczególnych powiatach w latach 2011–2015 (w %)
 (Table 4. The dynamics of the corporate income tax revenues in particular poviats in the years 2011–2015 [in %])

Wyszczególnienie (Specification)	Lata (Years)				
	2011	2012	2013	2014	2015
Brzozów	100,00	58,50	-19,67	30,54	26,53
Dębica	100,00	73,76	76,24	102,12	112,67
Jarosław	100,00	80,22	81,74	55,62	83,73
Jaśło	100,00	79,56	85,12	101,29	164,14
Kolbuszowa	100,00	105,65	90,17	89,91	133,14
Krosno	100,00	69,99	73,07	83,74	87,27
Lesko	100,00	46,90	38,74	117,43	54,26
Leżajsk	100,00	135,09	114,95	170,81	289,47
Lubaczów	100,00	116,55	130,15	74,09	190,21
Łańcut	100,00	70,93	52,36	80,55	54,26
Mielec	100,00	32,43	59,13	41,41	52,33
Nisko	100,00	60,39	72,94	64,40	115,46
Przemyśl	100,00	75,31	92,08	82,20	99,77
Przeworsk	100,00	68,78	68,71	104,84	162,20
Ropczyce	100,00	121,37	100,13	181,00	191,31
Rzeszów	100,00	77,99	172,15	76,47	143,77
Sanok	100,00	138,12	126,59	84,24	113,16
Stalowa Wola	100,00	71,64	57,67	42,72	55,74
Strzyżów	100,00	144,41	298,23	448,07	522,74
Tarnobrzeg	100,00	52,87	72,64	91,10	143,39
Ustrzyki Dolne	100,00	204,12	252,67	90,17	161,11
Województwo	100,00	70,45	99,46	75,46	109,00

Z analizy tabeli 4 wynikają następujące wnioski:

- największa dynamika została odnotowana w powiatach leżajskim, ropczyckim, strzyżowskim oraz bieszczadzkim, tj. na terenach, które nie są zdominowane przez przemysł, co może świadczyć o tym, iż tereny te próbują nadrobić gospodarczo w stosunku do terenów już zaktywizowanych gospodarczo w województwie podkarpackim;
- najmniejsza dynamika odnotowana w powiatach mieleckim, tarnobrzeskim czy stalowowolskim (znacznie poniżej średniej wojewódzkiej) wynika z faktu, że na tych terenach funkcjonują specjalne strefy ekonomiczne, w których podatnicy podatku dochodowego od osób prawnych, prowadząc działalność na terenie strefy, są zwolnieni z obowiązku zapłaty podatku.

Tabela 5. Dochody z podatku dochodowego od osób prawnych na mieszkańca powiatu w stosunku do średnich dochodów na mieszkańca w województwie podkarpackim w latach 2011–2015 (w %) (Table 5. Corporate income tax revenues per capita in the poviats compared to the average income per capita in Podkarpackie Voivodeship in the years 2011–2015 [in %])

Wyszczególnienie (Specification)	Lata (Years)			
	2011	2012	2013	2014
Brzozów	94,50	78,46	-18,74	38,41
Dębica	129,55	135,58	99,28	175,32
Jarosław	66,90	76,39	55,24	49,68
Jasło	69,94	79,12	60,08	94,40
Kolbuszowa	41,04	61,67	37,27	49,05
Krosno	113,66	113,03	83,59	126,33
Lesko	39,33	26,32	15,42	61,51
Leżajsk	35,00	67,27	40,61	79,67
Lubaczów	15,19	25,30	20,08	15,11
Łańcut	74,84	75,36	39,29	79,51
Mielec	248,63	114,41	147,61	136,33
Nisko	27,63	23,72	20,33	23,72
Przemysł	45,47	48,70	42,31	49,91
Przeworsk	55,56	54,31	38,44	77,53
Ropczyce	37,31	64,14	37,37	88,88
Rzeszów	175,83	193,13	300,00	174,23
Sanok	54,69	107,11	69,68	61,29
Stalowa Wola	141,48	144,47	82,69	81,02
Strzyżów	9,47	19,45	28,52	56,63
Tarnobrzeg	100,65	75,82	74,10	122,87
Ustrzyki Dolne	18,61	54,27	47,70	22,49
Województwo	100,00	100,00	100,00	100,00

Źródło: obliczenia własne.

Analiza danych z tabeli 5 pozwala na przedstawienie następujących wniosków:

- najlepszy wskaźnik dochodów z podatku dochodowego od osób prawnych w poszczególnych powiatach odniesiony do średnich dochodów na mieszkańca w województwie podkarpackim został osiągnięty na terenie powiatów mieleckiego i krośnieńskiego (2011, 2012, 2014);
- powiaty: lubaczowski, strzyżowski, leski, niżański osiągnęły wskaźniki niższe aniżeli średnia dla województwa, co wynika przede wszystkim z faktu, że tereny te nie są w znaczącym stopniu zindustrializowane jak pozostały obszar województwa.

5. Zróżnicowanie wewnętrzne rozwoju gospodarczego województwa podkarpackiego w aspekcie obciążenia podatkiem dochodowym od osób fizycznych

Podatników podatku dochodowego od osób fizycznych należy utożsamiać z pracownikami zatrudnionymi na podstawie umów o pracę lub innych umów cywilnoprawnych. Do tego grona należy również zaliczyć osoby, które prowadzą działalność gospodarczą opodatkowaną według skali podatkowej bądź też stawki liniowej.

Tabela 6. Zrealizowane dochody z podatku dochodowego od osób fizycznych w latach 2011–2015 w poszczególnych urzędach skarbowych województwa podkarpackiego (w zł)
(Table 6. Realized personal income tax revenues in the years 2011–2015 in individual tax offices in Podkarpackie Voivodeship [in PLN])

Urząd skarbowy (Tax office)	Lata (Years)				
	2011	2012	2013	2014	2015
Brzozów	16 799 571,42	13 460 592,09	14 766 426,93	16 494 228,35	13 951 852,57
Dębica	66 433 925,47	64 166 644,87	69 654 634,61	80 992 412,98	88 172 626,32
Jarosław	38 690 898,14	35 100 726,05	37 836 707,65	36 808 646,94	32 938 712,20
Jasło	182 878 476,99	194 759 268,01	210 806 683,71	228 062 588,84	235 104 535,04
Kolbuszowa	15 417 016,29	17 792 473,98	16 866 676,48	20 333 103,24	19 385 458,28
Krosno	71 393 179,14	72 208 889,25	71 768 097,61	75 501 373,35	75 935 425,78
Lesko	11 902 512,50	11 707 870,10	11 908 271,40	12 653 890,42	12 781 035,71
Leżajsk	15 586 397,18	15 058 569,13	15 430 907,00	19 446 247,57	17 644 150,41
Lubaczów	13 056 069,54	12 576 666,66	13 040 125,21	15 027 450,13	12 708 625,19
Łańcut	25 346 023,83	24 749 680,42	27 572 713,81	33 200 872,51	33 326 627,24
Mielec	69 719 256,50	67 575 641,06	75 942 244,94	82 772 778,61	90 685 007,19
Nisko	21 582 071,52	18 612 404,12	21 591 211,57	24 919 946,10	25 290 942,89
Przemyśl	71 511 985,08	69 490 819,72	73 447 935,39	76 393 809,60	74 324 449,92
Przeworsk	19 688 242,45	19 138 503,97	19 418 088,03	24 023 951,52	26 839 578,69
Ropczyce	18 551 008,67	26 191 164,00	25 742 621,39	25 530 512,49	24 127 452,34
Rzeszów (I)	262 650 097,08	253 673 980,74	266 713 683,23	287 173 690,54	312 064 316,84

Urząd skarbowy (Tax office)	Lata (Years)				
	2011	2012	2013	2014	2015
Rzeszów (II)	446 230 387,48	486 719 045,62	522 202 124,12	562 274 311,63	601 001 305,74
Rzeszów (Podkarpacki)	558 423 665,47	605 220 981,41	622 321 312,53	652 957 188,38	682 583 518,62
Sanok	35 607 838,50	33 614 411,48	38 506 867,00	38 473 506,16	38 939 042,17
Stalowa Wola	46 900 776,04	50 315 029,98	48 563 922,78	56 085 368,68	59 319 624,41
Strzyżów	14 804 144,43	13 847 188,84	13 809 554,97	19 528 008,68	16 724 733,48
Tarnobrzeg	45 511 238,66	48 057 168,79	46 974 993,52	52 574 613,58	55 043 914,31
Ustrzyki Dolne	11 285 750,91	11 615 931,39	11 515 948,14	12 107 316,76	12 080 148,91
Razem	2 079 970 533,29	2 165 653 651,68	2 276 401 752,02	2 453 335 817,06	2 560 973 084,25

Źródło: Izba Skarbowa w Rzeszowie, dane wewnętrzne.

Przedstawione wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych w latach 2011–2015 pozwalają stwierdzić, że koniunktura gospodarcza na rynku pracy była bardzo dobra. Ma to bezpośrednie przełożenie również na poziom rozwoju gospodarczego województwa. Analizując sytuację całego województwa, widać, iż w badanym okresie wpływy podatkowe systematycznie wzrastają, co jest efektem tego, że pracownicy mają wypłacane większe wynagrodzenia za swoją pracę, a przedsiębiorcy będący osobami fizycznymi notują dodatnie wyniki finansowe.

Tabela 7. Dochody z podatku dochodowego od osób fizycznych w poszczególnych powiatach na mieszkańca powiatu (w zł)

(Table 7. Personal income tax revenues in individual poviats per capita [in PLN])

Wyszczególnienie (Specification)	Lata (Years)			
	2011	2012	2013	2014
Brzozów	252,62	202,27	222,61	249,08
Dębica	491,78	474,47	515,33	599,43
Jarosław	315,39	286,74	309,81	302,22
Jasło	1579,41	1683,88	1826,94	1979,97
Kolbuszowa	245,31	283,52	268,79	324,52
Krosno	448,39	453,67	451,07	474,86
Lesko	441,65	436,40	444,62	471,79
Leżajsk	221,93	214,80	220,51	278,38
Lubaczów	226,53	219,55	228,55	264,13
Łańcut	318,33	310,69	345,24	414,87
Mielec	511,97	495,80	556,75	607,23

Wyszczególnienie (Specification)	Lata (Years)			
	2011	2012	2013	2014
Nisko	318,69	275,10	319,77	369,99
Przemyśl	516,31	502,36	532,76	555,56
Przeworsk	248,10	241,33	244,99	304,00
Ropczyce	253,55	357,03	350,00	346,51
Rzeszów	2061,36	2134,97	2260,87	2414,81
Sanok	370,24	348,97	400,71	401,49
Stalowa Wola	428,31	461,14	446,92	517,97
Strzyżów	237,56	222,40	222,39	315,42
Tarnobrzeg	442,22	468,43	459,93	516,46
Ustrzyki Dolne	503,92	521,67	518,64	546,48
Województwo	714,78	732,61	776,82	845,57

Źródło: obliczenia własne.

Dane zawarte w tabeli 7 pozwalają stwierdzić, że najwyższe dochody z podatku dochodowego od osób fizycznych na mieszkańca odnotowane są na terenie powiatu ziemskiego rzeszowskiego, powiatu grodzkiego miasta Rzeszów oraz powiatu jasielskiego. W 2014 roku wskaźnik osiągnął poziom prawie 2,5 tys. zł, co dla innych powiatów jest poza zasięgiem (oprócz Jasła). Ten stan można wytłumaczyć rosnącymi dochodami wśród osób fizycznych mieszkających na wymienionych terenach. Taki stan daje również podstawę do tego, by prognozować, że wśród ludności zamieszkującej centralne obszary województwa nie będzie postępować proces pauperyzacji. Wszelkie inne powiaty notowały wskaźniki nieprzekraczające 700 zł.

Tabela 8. Dynamika wpływów podatku dochodowego od osób fizycznych w poszczególnych powiatach (w %)

(Table 8. The dynamics of the personal income tax revenues in individual poviats [in %])

Wyszczególnienie (Specification)	Lata (Years)				
	2011	2012	2013	2014	2015
Brzozów	100,00	80,12	87,90	98,18	83,05
Dębica	100,00	96,59	104,85	121,91	132,72
Jarosław	100,00	90,72	97,79	95,14	85,13
Jasło	100,00	106,50	115,27	124,71	128,56
Kolbuszowa	100,00	115,41	109,40	131,89	125,74
Krosno	100,00	101,14	100,53	105,75	106,36
Lesko	100,00	98,36	100,05	106,31	107,38
Leżajsk	100,00	96,61	99,00	124,76	113,20
Lubaczów	100,00	96,33	99,88	115,10	97,34

Wyszczególnienie (Specification)	Lata (Years)				
	2011	2012	2013	2014	2015
Łańcut	100,00	97,65	108,79	130,99	131,49
Mielec	100,00	96,93	108,93	118,72	130,07
Nisko	100,00	86,24	100,04	115,47	117,18
Przemyśl	100,00	97,17	102,71	106,83	103,93
Przeworsk	100,00	97,21	98,63	122,02	136,32
Ropczyce	100,00	141,18	138,77	137,62	130,06
Rzeszów	100,00	104,45	111,29	119,83	128,80
Sanok	100,00	94,40	108,14	108,05	109,36
Stalowa Wola	100,00	107,28	103,55	119,58	126,48
Strzyżów	100,00	93,54	93,28	131,91	112,97
Tarnobrzeg	100,00	105,59	103,22	115,52	120,95
Ustrzyki Dolne	100,00	102,93	102,04	107,28	107,04
Województwo	100,00	102,56	108,71	118,33	123,45

Źródło: obliczenia własne.

Z danych zawartych w tabeli 8 można wysnuć następujące wnioski:

- największą dynamikę odnotowano w powiatach jasielskim, kolbuszowskim, ropczyckim, rzeszowskim oraz stalowowolskim, co pozwala stwierdzić, iż rosły dochody osób fizycznych, a to w bezpośredni sposób wpływa na zwiększony rozwój gospodarczy;
- niekorzystna sytuacja co do sprawności pozyskiwania dochodów z podatku dochodowego od osób fizycznych jest widoczna w powiatach: brzozowskim, jarosławskim oraz lubaczowskim, co wskazuje, że tereny te mają wiele do nadrobienia w rozwoju gospodarczym w stosunku do pozostałych obszarów województwa.

Tabela 9. Dochody z podatku dochodowego od osób fizycznych na mieszkańca powiatu w stosunku do średnich dochodów na mieszkańca w województwie podkarpackim (w %) (Table 9. Realized personal income tax revenues per capita in the poviat compared to the average income per capita in Podkarpackie Voivodship [in %])

Wyszczególnienie (Specification)	Lata (Years)			
	2011	2012	2013	2014
Brzozów	35,34	27,61	28,66	29,46
Dębica	68,80	64,76	66,34	70,89
Jarosław	44,12	39,14	39,88	35,74
Jasło	220,96	229,85	235,18	234,16
Kolbuszowa	34,32	38,70	34,60	38,38
Krosno	62,73	61,93	58,07	56,16

Wyszczególnienie (Specification)	Lata (Years)			
	2011	2012	2013	2014
Lesko	61,79	59,57	57,24	55,80
Leżajsk	31,05	29,32	28,39	32,92
Lubaczów	31,69	29,97	29,42	31,24
Łańcut	44,53	42,41	44,44	49,06
Mielec	71,63	67,68	71,67	71,81
Nisko	44,59	37,55	41,16	43,76
Przemysł	72,23	68,57	68,58	65,70
Przeworsk	34,71	32,94	31,54	35,95
Ropczyce	35,47	48,73	45,06	40,98
Rzeszów	288,39	291,42	291,04	285,58
Sanok	51,80	47,63	51,58	47,48
Stalowa Wola	59,92	62,94	57,53	61,26
Strzyżów	33,24	30,36	28,63	37,30
Tarnobrzeg	61,87	63,94	59,21	61,08
Ustrzyki Dolne	70,50	71,21	66,76	64,63
Województwo	100,00	100,00	100,00	100,00

Źródło: obliczenia własne.

Obliczenia zawarte w tabeli 9 wskazują, że najlepsza sytuacja pod względem dochodów z podatku dochodowego od osób fizycznych na jednego mieszkańca powiatu w stosunku do średnich dochodów w województwie występuje w powiecie jasielskim, powiecie ziemskim rzeszowskim oraz grodzkim Miasto Rzeszów, co wynika z dużego potencjału gospodarczego tych obszarów. Pozostałe powiaty osiągnęły różnorodne wskaźniki, znacznie mniejsze aniżeli średnia dla województwa.

6. Zróżnicowanie wewnętrzne rozwoju gospodarczego województwa podkarpackiego w aspekcie obciążenia podatkiem od towarów i usług

W tabeli 10 zaprezentowano dochody uzyskane z podatku od towarów i usług w latach 2011–2015 na terenie województwa podkarpackiego (w poszczególnych powiatach). Z danych udostępnionych przez Izbę Skarbową w Rzeszowie wynika, że najwyższe dochody podatkowe, w tym z podatku od towarów i usług, generują podatnicy Podkarpackiego Urzędu Skarbowego. W latach 2012–2015 połowa wpływów VAT w województwie była realizowana przez ten organ podatkowy. W tabeli przy powiatach: lubaczowskim, przemyskim, jarosławskim i jasielskim występują również okresy, gdy odnotowano ujemne wpływy podatkowe. Taka sytuacja była jak najbardziej możliwa i oznaczała zwrot nadwyżki podatku naliczonego

nad podatkiem należnym podatnikom. Podatek należny od sprzedaży pomniejszony o podatek naliczony od zakupów jest wpłacany na rachunek właściwego urzędu skarbowego. Z kolei w przypadku wymienionych powiatów mieliśmy do czynienia z odwrotną sytuacją – urząd skarbowy więcej zwrócił podatku VAT, aniżeli przyjął wpłat. Zwroty najczęściej występują, kiedy sprzedaż opodatkowana jest stawką 0% VAT. Tak jest przy sprzedaży realizowanej poza granicami kraju. Możemy wówczas mieć do czynienia z eksportem, dostawami wewnątrzwspólnotowymi oraz sprzedażą *tax free*. Brak naliczenia podatku VAT przy sprzedaży zagranicznej spowoduje, że podatek naliczony zostanie zwrócony podatnikowi. Można więc wnioskować, że w powiatach, w których zanotowano ujemne wpływy VAT, do rozwoju gospodarczego przyczynia się handel zagraniczny. Największy potencjał rozwoju handlu ma powiat jarosławski, mimo że nie sąsiaduje bezpośrednio z granicą państwa.

Tabela 10. Zrealizowane dochody z podatku od towarów i usług w latach 2011–2015 w poszczególnych urzędach skarbowych województwa podkarpackiego (w zł)
(Table 10. Realized Value Added Tax revenues in the years 2011–2015 in individual tax offices in Podkarpackie Voivodeship [in PLN])

Urząd skarbowy (Tax office)	Lata (Years)				
	2011	2012	2013	2014	2015
Brzozów	26 497 202,19	-86 235 117,55	22 129 809,89	26 200 079,20	27 014 987,18
Dębica	62 186 872,51	92 723 138,71	88 214 670,97	111 620 117,37	125 871 184,29
Jarosław	-9 174 782,60	-12 005 680,08	-22 100 944,50	-2 568 245,05	-13 627 411,35
Jasło	49 824 791,75	40 313 013,85	26 961 831,90	-46 676 578,79	72 954 169,24
Kolbuszowa	15 162 659,11	16 554 513,98	15 272 057,31	22 989 052,04	30 295 636,84
Krosno	73 830 036,20	67 063 733,26	105 850 599,56	47 784 189,53	76 816 612,57
Lesko	9 040 950,70	6 107 760,52	3 889 106,91	6 242 442,70	10 928 304,63
Leżajsk	19 585 697,83	15 391 606,82	9 682 706,36	5 179 554,38	22 749 979,50
Lubaczów	6 578 711,91	-5 899 705,71	-2 666 224,50	2 322 490,86	923 640,66
Łańcut	42 330 625,50	43 626 531,86	-83 280,16	26 437 935,05	13 254 142,64
Mielec	104 890 765,65	98 863 160,28	88 578 042,59	106 199 934,78	150 018 852,93
Nisko	13 475 541,42	10 681 165,97	5 843 899,00	18 201 114,57	19 132 256,91
Przemyśl	862 980,50	3 748 177,23	-13 295 281,76	-5 857 588,19	-10 280 685,56
Przeworsk	27 927 449,54	18 485 801,45	16 020 797,42	22 369 226,01	21 809 274,46
Ropczyce	22 121 970,58	31 712 603,43	33 498 408,99	39 104 120,88	53 094 926,03
Rzeszów (I)	175 327 102,21	164 751 124,29	201 013 117,86	221 016 023,68	222 196 556,46
Rzeszów (II)	40 351 612,96	121 096 617,73	93 727 116,51	170 493 308,27	197 929 112,63
Rzeszów (Podkarpacki)	663 544 833,88	858 863 005,68	803 011 265,09	1 009 810 655,01	639 323 932,35
Sanok	6 011 074,94	4 994 479,71	5 671 513,57	3 162 732,51	32 250 921,74
Stalowa Wola	60 127 387,92	19 299 599,45	-71 065,16	57 649 288,09	58 362 822,87

Urząd skarbowy (Tax office)	Lata (Years)				
	2011	2012	2013	2014	2015
Strzyżów	12 770 830,05	15 637 388,32	15 463 505,31	19 981 985,09	23 824 756,92
Tarnobrzeg	55 479 116,13	53 351 699,24	56 741 029,94	71 201 722,96	87 362 446,22
Ustrzyki Dolne	-8 138 598,63	-11 975 097,44	-11 737 309,19	-1 230 317,93	14 654 390,00
Razem	1 470 614 832,25	1 567 149 521,00	1 541 615 373,91	1 931 633 243,02	1 876 860 810,16

Źródło: Izba Skarbowa w Rzeszowie, dane wewnętrzne.

W tabeli 11 zaprezentowano dane dotyczące wpływów z podatku od towarów i usług na jednego mieszkańca w poszczególnych powiatach województwa podkarpackiego. Największe dochody z wymienionego podatku zebrał Podkarpacki Urząd Skarbowy. Na kolejnych pozycjach pojawiają się urzędy, które swoim zasięgiem terytorialnym obejmują obszary byłych miast wojewódzkich. Warto podkreślić, że w kilku powiatach (np. Jarosław, Przemyśl) urzędy notują zwroty podatku od towarów i usług, co jednoznacznie wskazuje, że podatnicy sprzedają swoje towary poza granice Polski, opodatkowując je stawką 0%.

Tabela 11. Dochody z podatku od towarów i usług poszczególnych powiatów na jednego mieszkańca powiatu (w zł)
(Table 11. Value Added Tax revenues in individual poviats per capita [in PLN])

Wyszczególnienie (Specification)	Lata (Years)			
	2011	2012	2013	2014
Brzozów	398,44	-1295,87	333,61	395,65
Dębica	460,34	685,62	652,64	826,11
Jarosław	-74,79	-98,07	-180,96	-21,09
Jasło	430,31	348,54	233,66	-405,23
Kolbuszowa	241,27	263,79	243,38	366,91
Krosno	463,69	421,35	665,28	300,53
Lesko	335,47	227,66	145,21	232,74
Leżajsk	278,88	219,55	138,37	74,15
Lubaczów	114,14	-102,99	-46,73	40,82
Łańcut	531,64	547,66	-1,04	330,36
Mielec	770,24	725,36	649,38	779,09
Nisko	198,99	157,87	86,55	270,23
Przemyśl	6,23	27,10	-96,44	-42,60
Przeworsk	351,93	233,10	202,12	283,06
Ropczyce	302,35	432,30	455,44	530,73
Rzeszów	627,17	824,26	844,67	1112,98

Wyszczególnienie (Specification)	Lata (Years)			
	2011	2012	2013	2014
Sanok	62,50	51,85	59,02	33,00
Stalowa Wola	549,10	176,88	-0,65	532,41
Strzyżów	204,93	251,15	249,03	322,75
Tarnobrzeg	539,07	520,04	555,55	699,44
Ustrzyki Dolne	-363,40	-537,80	-528,61	-55,53
Województwo	379,14	332,54	346,88	432,95

Źródło: obliczenia własne.

Dane zawarte w tabeli 12 pozwalają stwierdzić, że podatek od towarów i usług ma największe znaczenie dla rozwoju gospodarczego w powiatach rzeszowskim (zarówno ziemskim, jak i grodzkim), krośnieńskim, tarnobrzesckim oraz dębickim. Pozostałe powiaty uzyskują wskaźniki zbliżone do wartości średniego wskaźnika dla województwa podkarpackiego.

Tabela 12. Dynamika wpływów podatku od towarów i usług w poszczególnych powiatach (w %)
(Table 12. The dynamics of Value Added Tax revenues in individual poviats [in %])

Wyszczególnienie (Specification)	Lata (Years)				
	2011	2012	2013	2014	2015
Brzozów	100,00	325,45	83,52	98,88	101,95
Dębica	100,00	149,10	141,85	179,49	202,41
Jarosław	100,00	130,86	240,89	27,99	148,53
Jasło	100,00	80,91	54,11	-93,68	146,42
Kolbuszowa	100,00	109,18	100,72	151,62	199,80
Krosno	100,00	90,84	143,37	64,72	104,05
Lesko	100,00	67,56	43,02	69,05	120,88
Leżajsk	100,00	78,59	49,44	26,45	116,16
Lubaczów	100,00	89,68	-40,53	-35,30	14,04
Łańcut	100,00	103,06	-0,20	62,46	31,31
Mielec	100,00	94,25	84,45	101,25	143,02
Nisko	100,00	79,26	43,37	135,07	141,98
Przemyśl	100,00	-434,33	-1540,62	-678,76	-1191,30
Przeworsk	100,00	66,19	57,37	80,10	78,09
Ropczyce	100,00	143,35	151,43	176,77	240,01
Rzeszów	100,00	132,53	136,66	181,52	194,79
Sanok	100,00	83,09	94,35	52,62	536,53
Stalowa Wola	100,00	32,10	-0,12	95,88	97,07

Wyszczególnienie (Specification)	Lata (Years)				
	2011	2012	2013	2014	2015
Strzyżów	100,00	122,45	121,08	156,47	186,56
Tarnobrzeg	100,00	96,17	102,27	128,34	157,47
Ustrzyki Dolne	100,00	147,14	144,22	15,12	-180,06
Województwo	100,00	87,76	91,52	114,22	153,34

Źródło: obliczenia własne.

Informacje zawarte w tabeli 12 pozwalają wysnuć następujące wnioski:

- najwyższa dynamika dochodów została uzyskana na terenie powiatów rzeszowskiego i kolbuszowskiego, co sugeruje, że tereny te posiadają odpowiedni potencjał do rozwoju gospodarczego;
- w aspekcie wpływów podatku od towarów i usług na osobę w poszczególnych powiatach województwa podkarpackiego konieczne jest większe zaktywizowanie gospodarcze, w szczególności powiatów leżajskiego i przeworskiego, ponieważ uzyskiwane wyniki znacząco odbiegają od średnich wskaźników dla województwa.

Tabela 13. Dochody z podatku od towarów i usług na jednego mieszkańca powiatu w stosunku do średnich dochodów na mieszkańca w województwie podkarpackim (w %)
(Table 13. Value Added Tax revenues per capita in the poviat compared to the average income per capita in Podkarpackie Voivodeship [in %])

Wyszczególnienie (Specification)	Lata (Years)			
	2011	2012	2013	2014
Brzozów	105,09	-389,69	96,18	91,39
Dębica	121,42	206,18	188,15	190,81
Jarosław	-19,73	-29,49	-52,17	-4,87
Jasło	113,50	104,81	67,36	-93,60
Kolbuszowa	63,64	79,33	70,16	84,75
Krosno	122,30	126,71	191,79	69,42
Lesko	88,48	68,46	41,86	53,76
Leżajsk	73,56	66,02	39,89	17,13
Lubaczów	30,11	-30,97	-13,47	9,43
Łańcut	140,22	164,69	-0,30	76,30
Mielec	203,16	218,13	187,21	179,95
Nisko	52,48	47,48	24,95	62,42
Przemyśl	1,64	8,15	-27,80	-9,84
Przeworsk	92,82	70,10	58,27	65,38
Ropczyce	79,75	130,00	131,30	122,59

Wyszczególnienie (Specification)	Lata (Years)			
	2011	2012	2013	2014
Rzeszów	165,42	247,87	243,51	257,07
Sanok	16,49	15,59	17,01	7,62
Stalowa Wola	144,83	53,19	-0,19	122,97
Strzyżów	54,05	75,53	71,79	74,55
Tarnobrzeg	142,18	156,39	160,16	161,55
Ustrzyki Dolne	-95,85	-161,73	-152,39	-12,83
Województwo	100,00	100,00	100,00	100,00

Źródło: obliczenia własne.

Dane zawarte w tabeli 13 świadczą między innymi o tym, że najlepsze wyniki uzyskano dla powiatów mieleckiego, rzeszowskiego oraz dla miasta Rzeszów, tarnobrzeskiego oraz dla miasta Tarnobrzeg. Wynika to z faktu, iż obszary te są w bardzo dużym stopniu zindustrializowane i przygotowane do realizacji przyszłych inwestycji. Dodatkowo ich atutem jest położenie przy głównych traktach komunikacyjnych przebiegających przez województwo.

7. Podsumowanie

Analiza przeprowadzona z użyciem syntetycznych wskaźników uwidoczniała wiele sytuacji świadczących o dobrym kierunku rozwoju poszczególnych regionów województwa podkarpackiego. Ponadto pozwoliła sformułować kilka wniosków odnośnie do rozwoju gospodarczego:

- 1) Zjawisko rozwoju gospodarczego nie występuje równomiernie w regionie i jest silnie uwarunkowane istnieniem podmiotów płacących podatki bądź korzystających ze zwrotu podatku od towarów i usług z tytułu sprzedaży poza granice RP.
- 2) Rozwój koncentruje się w dużych powiatach (rzeszowski, stalowowolski, jasielski, mielecki, dębicki), ale da się również zauważyć pewne pozytywne tendencje w dużo mniejszych powiatach, na przykład budżet więcej wydaje na zwroty podatku aniżeli w innych regionach województwa, przez co widać rozwój handlu zagranicznego.
- 3) Uzyskiwane wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych w poszczególnych obszarach województwa pokazują, że prężnymi ośrodkami rozwoju gospodarczego są powiaty, gdzie zlokalizowano specjalne strefy ekonomiczne, tj. powiaty mielecki, jasielski, tarnobrzeki i stalowowolski.
- 4) Brak dużych przedsiębiorstw w powiatach położonych na obrzeżach województwa (co obrazują wpływy z podatku dochodowego od osób prawnych i wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych) powoduje, że obszary te charakteryzują się dużo mniejszym rozwojem aniżeli obszary położone w centralnych częściach województwa.

- 5) Za obszar problemowy można uznać powiaty, które charakteryzują się najniższym poziomem rozwoju (m.in. leski, lubaczowski, strzyżowski, brzozowski), mające do odrobienia dystans dzielący je od pozostałych powiatów województwa.
- 6) W celu szybszego rozwoju gospodarczego powiatów wskazanych podczas badania jako najmniej rozwinięte gospodarczo należałoby doskonalić i rozwijać infrastrukturę, która pomogłaby ściągnąć nowych przedsiębiorców na te tereny lub była bodźcem do rozwijania działalności przez dotychczasowych przedsiębiorców.

Bibliografia

- Bąkiewicz, A., Czaplicka, K. (2011). Wzrost i rozwój gospodarczy w krajach rozwijających się. W: R. Piaśnicki (red.). *Ekonomia rozwoju* (s. 70–93). Warszawa: PWE. ISBN 978-83-208-1958-8.
- Gryczuk, A. (2010). Podatek CIT jako narzędzie polityki gospodarczej [online, dostęp: 2016-09-27]. *Infos*, 4(74), 1–4. Dostępny w Internecie: [http://orka.sejm.gov.pl/WydBAS.nsf/0/51ACF4391C28FD82C-12576CF00343F4C/\\$file/Infos_74.pdf](http://orka.sejm.gov.pl/WydBAS.nsf/0/51ACF4391C28FD82C-12576CF00343F4C/$file/Infos_74.pdf).
- Kisiel, R., Marks-Bielska, R. (red.). (2013). *Polityka gospodarcza (zagadnienia wybrane)*. Olsztyn: Uniwersytet Warmińsko-Mazurski. ISBN 978-83-63041-85-4.
- McGranahan, D.V. (1972). Development indicators and development models. *The Journal of Development Studies*, 8(3), 91–102.
- Myint, H., Krueger, A.O. (2011). Economic development [online, dostęp: 2016-07-30]. W: *Encyclopaedia Britannica*. Dostępny w Internecie: <https://www.britannica.com/topic/economic-development>.
- Nasiłowski, M. (2004). *System rynkowy. Podstawy mikro- i makroekonomii*. Warszawa: Key Text. ISBN 83-87251-78-X.
- Rozporządzenie [2003] Ministra Finansów z dnia 19 listopada 2003 r. w sprawie terytorialnego zasięgu działania oraz siedzib naczelników urzędów skarbowych i dyrektorów izb skarbowych. Dz.U. z 2003 r., nr 209, poz. 2027.
- Stiglitz, J.E. (2013). *Ekonomia sektora publicznego*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN. ISBN 978-83-01-15187-4.
- Sztaba, S. (2004). Rozwój gospodarczy [online, dostęp: 2016-07-30]. W: *Encyklopedia PWN*. Dostępny w Internecie: <http://encyklopedia.pwn.pl/haslo/rozwoj-gospodarczy;3969436.html>.
- Ustawa [1996] z dnia 21 czerwca 1996 r. o urzędach i izbach skarbowych. Tekst jednolity Dz.U. z 2004 r., nr 121, poz. 1267.
- Włudyka, T., Smaga, M. (2012). *Instytucje gospodarki rynkowej*. Warszawa: Lex a Wolters Kluwer business. ISBN 978-83-264-1684-2.
- Woźniak, M.G. (2008). *Wzrost gospodarczy: podstawy teoretyczne*. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego. ISBN 978-83-7252-419-5.
- Wydymus, S. (1984). *Metody wielowymiarowej analizy rozwoju społeczno-gospodarczego*. Kraków: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej.

An analysis of economic development in the light of selected tax revenues in the years 2011–2015 in Podkarpackie Voivodeship

Abstract: The article focuses on a very important issue in the local economy, which is economic development. Creating economic development depends on many factors, including taxes. The tax system is primarily to

stimulate consumption and investment and thus contribute to the activity of economic entities. These entities, through conducting their activities, contribute to the economic development of the area. Data on tax

revenues from corporate income tax, personal income tax, Value Added Tax allow to assess economic development in the area. With regard to this issue, data on tax revenues in the years 2011–2015 in Podkarpackie Voivodeship were collected and analysed. The study included the use of the following statistical indicators: personal income tax revenue in individual poviats per capita (in PLN), corporate income tax in individual poviats per capita (in PLN), Value Added Tax in different

poviats per capita (in PLN), the dynamics of personal income tax revenue in individual poviats, the dynamics of corporate income tax revenue in individual poviats, the dynamics of Value Added Tax revenue in individual poviats, as well as personal, corporate income tax revenue and Value Added Tax revenue per a poviat resident compared to the average income per capita in Podkarpackie (in %). On the basis of the conducted study, adequate conclusions were formulated.

Key words: tax, economic development, Podkarpackie Voivodeship

---